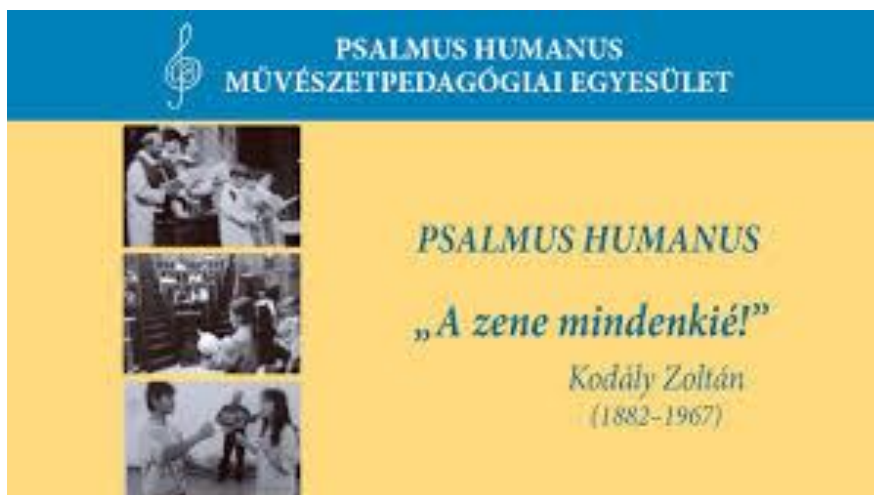

A 2019. IX. 20-22. KÖZÖTT BUDAPESTEN TARTOTT TANÁR-
TOVÁBBKÉPZÉSÉNEK BESZÁMOLÓIBÓL:

**ZIMMER DÓRA, ORCSIKNÉ SZVETNYIK MARGIT, PUSKÁS
ADRIENN, VIRÁGNÉ DR. JUHÁSZ-NYITÓ KLÁRA ÉS LUKÁCSNÉ
OLÁH BEÁTA, TOVÁBBÁ EGLOFF NAGY KLÁRA DOLGOZATA**
Szerkesztette: K. Udvari Katalin

I.

ZIMMER DÓRA (1975)
zeneiskolai szolfézstanár
(Egressy Béni Református Művészeti Középiskola, Budapest)

Zimmer Dóra

1998-ban a szegedi Juhász Gyula Tanárképző Főiskolán szereztem ének-zene –
karvezetés szakon diplomát. Ezt követően 3 éven át általános iskolában

tanítottam ének-zenét. 2003-ban az ELTE szolfézstanári képzését is elvégeztem, majd 2011-ben az ének-zene – karvezetés főiskolai diplomámhoz szereztem mesterfokú diplomát. 17 éven át az esztergomi Zsolt Nándor Alapfokú Zene- és Művészeti Iskolában voltam szolfézstanár, és a szolfézs tanszak vezetője. Két éve a csepeli Egressy Béni Református Művészeti Középiskolában tanítok szolfézszt alapfokon.

*„A zene lelki táplálék és semmi mással nem pótolható.
Aki nem él vele: lelki vérszegénységben él és hal.”*
(Kodály Zoltán)

2019. szeptember 20-22. vettem részt a „Tehetséggondozás Kodály szellemében” 30 órás PAT Továbbképzési Programon a Psalmus Humanus Művészetpedagógiai Egyesület szervezésében, K. Udvari Katalin vezetésével. A háromnapos kurzus intenzív és nagyon sokrétű, hasznos információkat tartalmazott. Érdekes témákkal, felkészült, tapasztalt előadókkal találkozhattunk, akik többéves szakmai tapasztalataikat osztották meg velünk. Mind pénteken, mind szombaton öt-öt előadást hallgathattunk meg, és vasárnap újabb három előadó mutatta be munkásságát. Nagyon sokszínű volt a kínált paletta, témailag és előadásmódot tekintve egyaránt. Voltak elméleti előadások, de emellett számos gyakorlati példát is láthattunk, sőt, ki is próbálhattuk ezeket. Nem csupán tudásunk megerősítését és kibővítését szolgálták, hanem az igen sűrű, ámde szakmailag tartalmas és színvonalas példák, gyakorlatok arra is jó szolgálatot tettek, hogy figyelmünket, érdeklődésünket végig fent tudták tartani. Különösen tetszett számomra az egész 30 órás program logikai szerkezete és felépítése – Kodálytól indultunk, a gyökerektől, egy olyan egyedi olvasatban, amit élmény volt hallgatni. Megismerhettük az embert, a zenei koncepcióját, a szellemiségét – mindezt a múltból indítva, a jelen példáit használva, a jövőbe mutatva.

K. Udvari Katalin személyes beszámolója olyan szemléletes volt, hogy szinte mi magunk is azt érezhettük, hogy jelen vagyunk/voltunk a felidézett pillanatokban. Előadásában egyrészt kitért a történeti részletekre – beszélt az első, Kecskeméten alapított ének-zenei általános iskola alapításáról és működéséről, melynek Ő maga is részese lehetett. Másrészt nagy hangsúlyt fektetett arra, hogy mind történeteivel, mind tényszerű adatokkal bemutassa számunkra azt, hogy Kodály Zoltánnak nem csupán az volt a célja, hogy jól éneklő, zeneszerető gyermekeket nevelő iskolát hozzon létre, hanem nyitott volt arra is, hogy a társtudományok segítségét kérje (és tudásukra támaszkodjon) annak érdekében, hogy a zenét, mint egy egész testet és szellemet formáló

eszközt tekinthesse. Éppúgy épített a pszichológia, mint az élettan akkoriban ismert eredményeire.

„Semmi sem jellemző annyira a nyelvre, mint sajátos hangzása. Olyan ez, mint a virág illata, a bor zamata, a zománc, az opál tüze. Megismerni róla a nyelvet már messziről, mikor a szót még nem is értjük.” Talán ez a legtalálhatóbb idézet Kodály Zoltántól, ami akár apropóját is szolgáltathatja a kurzus első napjának következő két előadásához, mely az idegennyelv-elsajátítás és a zene kapcsolatáról szólt. **Stipkovits Fülöp** a német, míg **dr. Bodnár Gábor** az angol nyelven keresztül szemléltette, hogy a zeneoktatás és a nyelvoktatás kombinálása hogyan lehet egymást segítő két folyamat. Gyakorlati oldalról kórusvezető kollégáknak igen hasznos volt, hogy konkrét példákon keresztül „gyakorolhattuk” a német és angol nyelv zenei formálását, kiejtését.

A két, nyelv és zene kapcsolatát bemutató előadás között kapott helyet **Dr. Hraschek Katalin** karnagy, aki a kóruséneklés szépségéről, hasznosságáról tartott előadást. Alkalmunk adódott arra is, hogy együtt énekelhessünk. A karnagy asszony dinamikus személyisége, pontos instrukciói, felkészültsége, szakmai tapasztalata és kedvessége nagyon kellemes légkört teremtett.

A pénteki nap lezárásaként **Somody Beáta** előadását hallgathattuk meg, aki rajztanárként prezentációjában a Vizuális Szimbiózis Programról beszélt. Érdekes volt egy művészettel, ám nem zeneművészettel foglalkozó kollégától arról hallani, hogy tanórán és azon kívüli foglalkozások keretében hogyan lehet komplex művészeti nevelést folytatni. Ahogyan saját foglalkozásai során a gyerekek korosztálytól, alkalmazott technikától függetlenül az egyéni munkájukat végül egy közös vizuális üzenetté szervezik – megtanulva ezzel a közösségben végzett munka előnyeit, úgy a zenében a zenekar vagy kórus is egyszerre több ember együttes munkáját igényli.

Szombaton reggel **Kaibinger Pál** gyógypedagógus, énektanár „Zenetanítás a gyógypedagógiában” című előadását hallgattuk meg. Az igazgató úr prezentációjában kitért annak a kérdésnek a megválaszolására, hogy milyen szerepet játszik az ének-zene oktatása a tipikustól bármely irányban eltérő diákok oktatásában, nevelésében. Éppúgy foglalkoztunk az értelmileg sérült emberek zenei nevelésével, mint a kimagasló képességű, tehetséges gyerekek speciális képesség-fejlesztésével. Különösen érdekes volt számomra, hogy milyen egyéb, általános ismervei lehetnek a tehetséges személyeknek – akár kognitív, akár érzelmi dimenziók mentén. Az előadó kitért továbbá a Heinrich Ullrich által kidolgozott ún. Ulwila-módszerre, ami egy színeskotta-rendszer,

melyet eredetileg értelmi fogyatékkal élő gyermekek oktatására fejlesztettek ki azzal a céllal, hogy segítségével a számukra nehezen elsajátítható kottaolvasást helyettesítve lehetőséget adjon mégis nekik, hogy zenekarban tudjanak játszani.

A délelőtti következő előadója **Reikort Ildikó** volt, aki a Kokas-hagyományokat őrizve átadta magas szintű szakmai tapasztalatait. A Kokas Klára által kidolgozott koncepcióval személy szerint már régebben is találkoztam, rám is nagy hatást gyakorolt, talán mégis az Ő szavaival lehet a legtökéletesebben összegezni, hogy a módszere miről is szól: *„Az ihletett zenét érzékelni lehet, vele mozdulni, talán tapintani is. Zeng bennünk, alattunk és fölöttünk, körülöttünk.”* (Kokas Klára). Az Ildikó által tartott foglalkozáson mi magunk is kipróbálhattuk a zenére történő festést, Rachmanyinov III. Zongoraversenyének I. tételére festettünk temperával, fogkefével. A megszületett alkotásokat láthatjuk az alább mellékelt fotón.

A kurzus résztvevőinek festett képei
(Rachmanyinov III. Zongoraversenyének I. tételére)

A délelőtti blokkot **Baráth Yvette** énekművész prezentációja zárta, akinek mottója: „Hangképzés szabadon, örömmel”. Yvette a hangképzés fontosságára hívta fel figyelmünket, mind az egyéni-, mind a csoportos foglalkozások keretében. Beszélt a nagykanizsai magánének-tanítás történelmi gyökereiről. Úgy gondolja, elengedhetetlen, hogy megőrizzük saját hangunk egészségét, hiszen egy életen keresztül használjuk azt. A foglalkozás során egy komplett hangképző gyakorlatsort végeztünk el az Ő vezetésével. Felhívta a figyelmet a helyes levegővételre, illetve Ő is kihangsúlyozta a közösség hatványozó erejét.

A délutáni blokkot **Baráth Zoltán** indította, aki zenepedagógus és a számítógépes zene tantervírója. Előadásában a digitális technika zenei

alkalmazásának mai helyzetéről számolt be, külön megemlítette a ma használatos kottaíró programokat.

A szombati napot zárta **Tóth Zsuzsanna** színházpedagógus foglalkozása. Ebben a másfél órában volt alkalmunk „gyakorlati terepen” kipróbálni magunkat a dráma területén, Zsuzsanna irányításával, instruált drámapedagógiai módszereken, technikákon keresztül. Megismertetett minket a drámajáték eszközeivel, a megfigyelő- és koncentrációs készségek, a képzelőerő, a kommunikációs- és kifejezőkészségek igénybevételére irányuló játékformákkal.

Vasárnap délelőtt **Vass Veronika**, a Pécsi Sebestyén Általános és Zenetagozatos Iskola pedagógia és ének-zene szakos tanára a kisgyermek zenei képzéséről tartott két foglalkozást – először az iskoláskor előtti zenei nevelésről beszélt, az egyes életszakaszok specialitásairól, majd az általános iskolai énektanításról és kórusvezetésről. Kodály Zoltán szavaival élve: *„Jó mérnök, vegyész stb. lehet valaki, ha tizenöt éves koráig rá sem gondol. De zeneértő nem lehet, ha hatéves korában (s játékosan még előbb) nem kezdik rendszeresen nyitogatni-gyakorolni a fülét.”* Veronika nagyon fontosnak tartja, hogy már óvodás korban népi játékok segítségével elkezdjük a szociális magatartás kialakítását. Az ütőhangszerek tanórákba történő bevonásával gyakorlati szemléltetést tartott nekünk, azt hangsúlyozva, hogy milyen általános érvényű szabályokat lehet a zenei eszközökkel megtanítani (szabálykövetés, türelem). Természetesen zenei készségeket is elsajátítanak mindeközben a gyerekek – ritmuskészség, zenei memória-fejlesztés. A kóruséneklés és az ének-zene tanórán is fontos hangsúlyt fektet a tanárnő az énekhang művelésére, a tiszta intonációra való törekvésre.

A következő két foglalkozást **dr. Pásztor Zsuzsa** zenetanár, Kovács-módszer tanár tartotta, aki a zenei munkaképesség-gondozás fontosságára hívta fel a figyelmünket. Magáról az alapszerről már volt szerencsém hallani volt kollégáimtól, és a mindennapi gyakorlatban is használtam és használom bizonyos eszközeit szolfézóráimon. Kifejezetten szeretik növendékeim a lufizást, mely nem csak színeivel „színesíti meg” a tanítási folyamatot, hanem éppúgy mozgatja meg a gyerekeket fizikálisan, mint ahogyan nagyon jó szemléltető és segítő eszköz is a helyes intonáció kialakításához (egy szemléltetését lásd a 2. fotón).

Lufizás szemléltetése – dr. Pásztor Zsuzsa előadásából

A tanárnő felhívta a figyelmet a fáradással, fáradsággal kapcsolatos élettani és pszichés tünetekre is – ezek feloldására, megoldására igen hasznos, és könnyen kivitelezhető javaslatokat, technikákat is kaptunk. Zsuzsa néni elve, hogy a korai elfáradás megelőzhető ésszerű munkamódszerrel.

A kurzust **Kovács Henrik** előadása zárta, aki a szó szoros értelmében megmozgatta a csoportunkat. Henrik a Magyar Táncművészeti Egyetem adjunktusa. Előadásában kiemelte, hogy napjainkban, a mozgásszegény környezetben felnövekvő generáció nevelésében nagy szükség van mind a mozgáskultúra fejlesztésére, mind a néphagyományok ápolására – e két területet tudja ötvözni a néptánc oktatása. A néptánc éppúgy fejleszti a mozgást, mint segít a szociális képességek fejlesztésében, a csoportos interakciókban és a kreativitás kialakításában és/vagy fokozásában. Az elméleti keretek definiálása után saját bőrünkön (lábunkon?) tapasztaltuk meg a néptánc közösségépítő hatását, a zenei ritmus és mozgás elválaszthatatlan párosát. Nagyon ötletesnek tartottam azokat a kör alakú kártyákat, amelyek attól függően kívántak az éppen rajta állótól más ritmikájú mozgást kivitelezni, hogy milyen ábra szerepelt rajtuk. Például a fehér medvét ábrázoló korong a fél értéket, a sárga medve két negyed értéket, míg a virágon a méhecske a ti-ti-tá – két nyolcad, egy negyed ritmust jelentette. Amint az adott tánclépést kiviteleztük, átmehettünk egy másik korongra, ahol az ott lévő képnek megfelelő ritmust jártuk el (a könnyebb érthetőség kedvéért mellékelek egy a foglalkozáson készült fényképet is – 3. fotó). A feladat közben folyamatosan népzene szólt.

Kovács Henrik foglalkozásán szereplő kártyák

Összességében elmondhatom, hogy több mint két évtizede dolgozom szolfézstanárként zeneiskolában. A csoportos órák során számos szakmai, és ezen túlmutató kérdéssel, problémával és megoldással találkoztam. Alkalmaztam/alkalmazok speciális és jól bejáratott módszereket, segédeszközöket is. Ez a háromnapos, igen intenzív kurzus egyrészt sokat segített abban, hogy külső, szakértő megerősítést kapjak az eddigi munkámhoz, ugyanakkor számos olyan megoldási javaslatot is megismerhettem, melyekről csak hallomásból értesültem, vagy még egyáltalán nem ismertem őket. Mivel a kurzus óta eltelt pár hét, ezért örömmel írhatom, hogy már volt is alkalmam e módszereket kipróbálni a napi gyakorlatomban, a gyerekek nagy örömére.

Ha egyetlen fő üzenetet kellene megfogalmazni, amit ettől a kurzustól kaptam, az az lenne, hogy a leghatékonyabb munkához szükséges, hogy a tanár motivált, szakmailag jól felkészült, rugalmas személyiség legyen, és egy testi és lelki feszültségtől mentes légkört tudjon az óráján, arra az időre kialakítani. Eközben végig szem előtt tartva az egyéni képességeket és e szerint személyre szabottan fejleszteni azokat.

II.

ORCSIKNÉ SZVETNYIK MARGIT (1982), hegedű tanár (2005. SZTE Zeneművészeti Kar – hegedűtanári diploma, előző munkahely: Lajtha László AMI – Szentés, jelenlegi munkahely: Péczely Attila Alapfokú

Művészeti Iskola, Hódmezővásárhely, Szabad Waldorf Iskola, Szeged)

Orcsikné Szvetnyik Margit

**ÉLMÉNYSZERŰ HEGEDŰOKTATÁS A „TEHETSÉGGONDOZÁS
KODÁLY SZELLEMÉBEN”
CÍMŰ KÉPZÉSI PROGRAMON ELHANGZOTT MÓDSZEREK
SEGÍTSÉGÉVEL**

A „Tehetséggondozás Kodály szellemében” című képzési program során örömmel tapasztaltam, hogy csupa lelkes, a művészetoktatást hivatásként megélő pedagógusok osztották meg velünk, résztvevőkkel módszereiket, tapasztalataikat.

A képzési program során hallottakat két téma köré csoportosítottam:

» Miért fontos a zenei nevelés? Hogyan kommunikálom a művészeti nevelés fontosságát a szülők, ill. az általános iskolai kollégák felé? Stipkovits Fülöp előadása különös segítséget nyújtott ezen gondolatok összefésülésében.

» A képzési programon többnyire csoportos tanítás során alkalmazott módszereket mutattak be az előadók. Hegedű tanárként nekem mindvégig arra kellett összpontosítanom, mi az, ami átültethető az egyéni oktatásba is, illetve milyen változtatások szükségesek, hogy a hegedű órán is alkalmazhatóak legyenek.

A következőkben ezt a két kérdést jártam körbe. A módszereket tekintve a teljesség igénye nélkül, hiszen a leírtakon túl még számos előadás ébresztett bennem új gondolatokat, ötleteket.

A zenei nevelés fontossága

Ma nagyon fontos tudatosítani a szülőkben, gyerekekben és kollégákban egyaránt, hogy miért fontos a zenetanulás? Nagyon sok délutáni elfoglaltság közül választhat egy szülő. Nyilván ilyenkor praktikus szempontokat is figyelembe kell vennie (távolságok, órarendek, stb.). A zeneiskolai hangszeratanulás igen időigényes (ha csak az alapképzés 2X30 perc főtárgyat és a 2X45 perc szolfézsórát veszem). Emellett gyakorlásra, lehetőség szerint koncentrált gyakorlásra volna otthon szükség. Ezek együttesen igen megterhelőnek tűnhetnek egy család számára, szemben a különböző sportos és egyéb elfoglaltsággal, melyekre többnyire otthon már nem kell készülni. A hangszeratanulás egy lassabb folyamat, látványos eredmények (különösen versenyeredmények, amely elvárás ma a szülő részéről) hosszabb idő elteltével születhetnek csak. Ráadásul otthon a szülők nem tudnak segíteni a gyakorlásban. Ezen okok miatt a gyermekek néhány évnyi hangszeratanulás után gyakran abba hagyják tanulmányaikat. Hogyan előzhető ez meg?

Először is a szülőknek kell tudatosabban választaniuk a foglalkozások közül, mi jó a gyermeküknek, mire is van igazán szükségük? A zeneiskolák közelében lévő általános iskolákban tartanék előadásokat arról, miért fontos a zenei nevelés, mi mindent fejleszt, hogyan hat kedvezően a gyermekek lélektani fejlődésére? Illetve fontosnak tartom, hogy a már zeneiskolás gyerekek szüleinek is PPT-s előadást tartsak ebben a témakörben. Ezeknek a tudományos megfigyeléseknek, információknak a birtokában biztosan ők is máshogyan ítélik meg a zenetanulás fontosságát.

Az elhangzott módszerek adaptálása a hegedűtanításba

Hiszem, hogy a hangszeres oktatást valóban élményszerűbbé kell tennünk. Hogy a gyermek ne csak a hangszerrel ismerkedjen meg tanulmányai során, hanem már az elejétől kezdve a zenei élmény is része legyen az óráknak. Varázsoljuk el óráról órára azt a gyereket, hogy a hegedűóra csak öt percnének tűnjön.

A zenei élmény mellett pedig izgalmasnak tartom a társművészetek megjelenítését is az órákon. Minden művészeti ág máshogyan érinti meg a lelkeket. Ezért ezeknek összekapcsolásával egy intenzívebb, izgalmasabb élményt tudunk adni a gyerekeknek.

1. Az éneklés fejlesztése hegedűórán

Mivel a hegedű egy intonációs hangszer, ezért a hegedűt tanuló gyerekeknek kitűnő belső hallással, és tiszta énekléssel kell rendelkezniük. Ez a képesség fejleszthető azoknál a gyerekeknél is, akiknek kicsit bizonytalanabb az intonációs érzékük. Ha csak néhány percnyit foglalkozunk vele a hegedűórán, később biztosan megtérül a fáradozásunk.

Baráth Ivett énektanár tanácsai az éneklés fejlesztésére hangszeres órán:

- » nagyon egyszerű, játékos beéneklés legyen az óra elején
- » akár egyhangos gyakorlat állathangok utánzásával
- » lefelé haladjunk mindig
- » ne javítsuk a gyermekeket, hadd élvezze!
- » a „dörmögős” növendék hangterjedelmét lassan nyissuk felfelé

Egy nagyon kedves ötlet, amit szintén az előadó osztott meg velünk: készítsük közösen a koncertjeink plakátját, hadd díszítsék a gyermekek maguk.

További énekes gyakorlatok, amelyek színesítik a hegedű órát:

- az éppen tanult gyerekdal, népdal szövegére más dallamot énekelni vagy a dallamra más szöveget kitalálni;
- a dinamikai kifejezések tanulásakor játék a hangerővel az éppen tanult népdalon, vagy egy ismert gyerekdalon.

2. Projektben való gondolkodás

Somody Beáta „Vizuális Szimbiózis Program” című előadása a komplex művészeti nevelésre helyezi a hangsúlyt. Ezen kívül programjában különösen fontos a projektben való gondolkodás. Munkámban én is tapasztalom, hogy egy-egy konkrét célra (tanszaki koncert, kiállítás megnyitó, Zene Világnapja koncert stb.) való felkészülés sokkal motiválóbb a gyermekek számára, mint „csak” magáért a hangszertanulásért végzett munka. Utóbbi túl elvont, megfoghatatlan, szükségük van időről időre sikerekre, elismerésekre. A mi iskolánkban tavaly óta létezik (növendék és tanszaki hangversenyeken kívül)

olyan koncert lehetőség a vonós tanszak számára, ami havi rendszerességgel, egy kisebb közönség előtt biztosít fellépési lehetőséget már a legkisebbek számára is (Örömmzene Koncertek). Ezen kívül igyekszem az iskolában, városban megkeresni azokat a lehetőségeket, ahol a növendékek megmutathatják magukat.

Szintén régóta foglalkoztat a családon belüli kamaramuzsikálás. Tavaly óta tanítok hegedűt a szegedi Szabad Waldorf Iskolában, ahol minden évben koncertekkel egybekötött Adventi Bazárral készülünk a karácsonyra. Ez az alkalom kiváló arra, hogy családi kamaracsoportok álljanak színpadra. Növendégeim és családtagjaik izgatottan készülnek a nagy eseményre, melyet szeretnék ezentúl rendszeressé tenni.

3. A közösségteremtés fontossága

Somody Beáta előadásában kiemelte azt is, milyen fontos a mai gyerekeknek közösségeket teremteni, ahol nem csak virtuálisan találkozhatnak egymással (szemben a mai kórképpel), hanem a való világban is tölthetnek időt egymással, összedolgozhatnak közös célokért, s mindeközben kapcsolatokat, barátságokat alakíthatnak ki. Az egyéni hangszeres oktatásban is fontosnak tartom, hogy egy-egy tanszak jól ismerje egymást, tudjanak egymáshoz kapcsolódni. Jó alkalom erre egy közös koncertlátogatás (Szegeden szerencsére kiválóan működik a Csoki matiné koncertsorozat), ahol már az utazás alkalmával kapcsolatba kerülhetnek egymással a gyerekek. A koncert után kint a szabadban szervezhetünk egy pikniket, ill. népi játékokkal hozhatjuk még közelebb egymáshoz a növendékeket. Emellett a hétköznapiakban is igyekszem a tanítványaimat (ahogyan egymást követik az órarendben) közelíteni egymáshoz. Mindig hagyok nekik időt egy kis beszélgetésre, vagy éppen egymást instruálhatják, mint egy kis hegedűtanár.

4. Az otthonos iskolai környezet

Somody Beáta maga is nagy hangsúlyt fektet a gyerekek iskolai környezetének otthonossá tételére. Azért, hogy a gyermek oldottan, jól érezze magát az iskolában is, az én esetemben a hegedűs teremben. Ebben az évben kaptam egy új termet, aminek szívből örültem, hiszen addig csak nagy középiskolai osztálytermekben taníthattam. Most végre van lehetőségem kialakítani egy olyan környezetet, amiben én is és a gyerekek is otthonosan

érezhetjük magunkat. Hiszen teljesíteni is csak ilyen körülmények között lehet igazán. Az új termem tele van oklevelekkel, emléklapokkal, elsőre igen ridegnek hatott. Hiányoztak belőle a gyerekek. A Zene Világnapja jó apropó volt rögtön a tanév elején, hogy az ünnepelés mellett a terem is lelket kapjon a sok szorgos kéznek köszönhetően. Mivel ez az ünnepnap Yehudi Menuhin hegedűművész nevéhez fűződik, az ő és Stéphane Grappelli előadásában elhangzó csodás jazz standardekot hallgattuk a gyerekekkel. Megkértem őket, hogy zenehallgatás közben a már előre kivágott papír hegedűket színezzék ki/rajzolják meg tetszés szerint. (És itt máris érintettük Reikort Ildikó ReikArt módszerét.) Közben beszélgettünk Yehudi Menuhin-ról, a zenéről. Az így elkészült színes hegedűket a terem közepére fellógattam, pontosan oda, ahol ők szoktak állni hegedűórán.

5. Kovács-metodika a hegedűórán

Délutánonként a hangszeres órára már kifacsarva, rettenetesen elfáradva érkeznek a gyerekek. A Kovács-módszer kitűnő terapia arra, hogyan frissüljenek fel a növendékek. A hegedűórákat rendszerint hangszeres mozgást előkészítő gyakorlatokkal kezdem (bemelegítünk) egészen az első 3-4 évig. A hangszeres játék után (általában 15 perc körül) fáradást érzékelek a gyerekeken. Olyankor vagy egy mozgásos pihenőt iktatok be, vagy elővesszük az óriás lufit a sarokból, és azzal játszunk. Utána a maradék 10-12 percben megint tudunk egy intenzívebbet hegedülni. Ennek a technikának köszönhetően a hegedűóra „elszalad”, mindig szomorkodnak a gyerekek, hogy már vége az órának. Bár kevesebbet hegedülünk, a megoldandó feladatokat könnyebben veszik, és óráról órára oldottabbak a hangszeres mozdulataik is. Ugyanezt a mozgáspihenő módszert alkalmaztam már a gyerekekkel koncert előtt is. Nagyon szépen feloldotta őket, kizökkentette a szorongásos, lámpalázás állapotból.

Összegzésképpen elmondhatom, hogy a „Tehetséggondozás Kodály szellemében” című képzési program nagyban megváltoztatta a hegedűóráim struktúráját. Olyan módszereket adott a kezembe, melyeknek segítségével élményszerűvé tehetem a hangszeres óráimat. A gyerekek szívesen járnak hegedűórára, sokat nevetünk és emellett kiegyensúlyozottan fejlődnek. Nem végzünk el egy év alatt kétévnyi anyagot, nem leszünk ott minden hegedűversenyen, nem lesz mindannyiukból hivatásos zenész. Valahol, Valaki ezt mondta: „A zene mindenkié.”

III.

Puskás Adrienn

[Puskás Adrienn adaptációs terve itt olvasható \(pdf\)](#)

IV.

[Virágné dr. Juhász-Nyitó Klára \(pdf\)](#)

V.

LUKÁCSNÉ OLÁH BEÁTA (1972)
oboa-és furulyatanár
(Jászberény, Palotásy János Zeneiskola és AMI)

A jászberényi Palotásy János Zeneiskolában kezdtem zenei tanulmányaimat
majd a Kodály Zoltán Zeneművészeti Szakközépiskolában folytattam.

Ugyancsak Debrecenben a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola Debreceni Konzervatóriumában tanultam, ahol 1995-ben oboatanári diplomámat kaptam. 2015-ben klasszikus furulya előadóművész képesítést szereztem a Szegedi Tudományegyetem Zeneművészeti Karán. 1995-ben kezdődött zenetanári pályafutásom. Tiszafüreden és Karcagon tanítottam a zeneiskolákban oboát és furulyát, 1997-től a tiszafüredi munkahelyem mellett részállásban folytattam hangszeres oktatást Jászberényben a Palotásy János Zeneiskolában, ahol 2002-től főállásban tanítok.

Mint zenepedagógusnak tudom, nagy a felelősségem az ifjúság zenei ízlésének fejlesztésében, a gyerekek esztétikai nevelésében. Már egészen kicsi korban fontos saját magukkal szembeni igényességük fejlesztése. A kis tanítványaimat segítem képességeinek felismerésében, mert nagyon fontos az önmagára való ráébredés. Bármit kérek tőlük, mindig figyelembe veszem adottságaikat mivel Dr. Bagdy Emőke pszichológus szavai csengenek a fülemben. *„Nem mindenki tehetséges, de mindenkire úgy kell nézni, hogy tehetség lehet.”*

A legfontosabb, hogy a gyermek élvezze a zenélést függetlenül attól, hogy milyen pályát választ. Arra törekszem, hogy a néhány év alatt, amíg a gyermek a nevelésemre van bízva, annyi élményt gyűjtsön, hogy kedve és igénye legyen valamilyen kapcsolatban maradni a zenével.

„ Nem lehet egészen boldog ember, akinek nem öröm a zene. Erre az örömről azonban tanítani kell az emberiséget, mert magától nem jut oda.” (Kodály Zoltán)

Zenepedagógusi tevékenységem gyakorlásához a tudásomat folyamatosan továbbképzésekkel gyarapítom. Ilyenkor feltöltődve érek haza, mert mindig hallok, tanulhatok valami újat, ami segít abban, hogy változatlan lelkesedéssel és szeretettel végezzem a munkámat.

A 2019. szeptember 20-22-re meghirdetett *„Tehetséggondozás Kodály szellemében”* című, 30 órás akkreditált pedagógus-továbbképzési program, amely zenei pedagógiai módszerek bemutatását tűzte ki célul, azonnal felkeltette az érdeklődésemet, amikor megláttam a címet. Intézményünkben dolgozó két munkatársam, akikkel igen szoros munkakapcsolatban állunk, szintén nagy érdeklődést mutatott az ígéretes téma iránt és mindhárman jelentkezünk a továbbképzésre. A tanfolyam a várakozásunknak megfelelően igen intenzív, nagyon mozgalmas három napot töltött ki, 16 előadást hallgathatunk meg 14

szuggesztív, nagy tudással bíró előadótól, gyakorlati foglalkozásokkal „fűszerezve”. A képzési program vezetője **K. Udvari Katalin**.

Stipkovits Fülöp előadása az énektanítás és német nyelvtanítás kapcsolatáról számomra éppen aktuális és nagyon hasznos volt, hiszen ebben a tanévben 4 olyan növendékkal is dolgozom, akik a zeneiskolánkkal jól együttműködő, a közelben lévő német kéttannyelvű általános iskolába járnak. Ebben az iskolában a tanulók német énekeket tanulnak, (sajnos magyar énekórájuk nincs), heti két alkalommal. Kértem a tanulókat hozzák be német énektankönyvüket. Az énekkönyvben található német nyelvű dalok közül hasznosnak találtam a furulyaoktatás szempontjából is néhány dallamot. Főleg az É-G hangok esetében az ujjak szinkronizálásának javítására és az egyvonalas B hang fogásának gyakorlására, készségszintre emelésére. Amennyiben jól megtanulják ezeket a dalokat hangszerükön is, abból sokat profitálhatnak, könnyebben sajátítják el a nyelvet. A német énektudásuk bővítése mellett az említett tanulók esetében terveim szerint a továbbiakban is folytatom a magyar népdalok megtanítását hangszerükön, mert az általános iskolában egyáltalán nem találkozunk magyar dallamokkal. Azon dolgozom, hogy a magyar népdalkincs számukra ne vesszen el, felnőttként ez által sokkal gazdagabbak lesznek.

Az „Énektanítás és kórusvezetés az iskolában” c. előadás kórusénekléssel indult **Hraschek Katalin** tanárnő vezetésével. Az értékes információkat hangszeres tanárként a kamara zeneoktatás folyamatába tudom jól beilleszteni és hasznosítani. A tanárnő lelkesedése példaértékű, milyen természetes módon, könnyedén tudja magával ragadni az általa vezetett kórusokat. Kodály: „Nagyon fontos a karéneklés: a közös erőfeszítésből származó eredmény öröme fegyelmezt, nemes embereket nevel”.

Somody Beáta a művészeti nevelés hatásrendszerébe engedett bepillantást. A „*Komplex művészeti nevelés a tanórán és azon kívüli foglalkozások keretében*” a rajz és képzőművészeti alkotások segítségével hat a gyermekek személyiség fejlődésére. (Székácsné Vida Mária prof. művészetpedagógiai és pszichológiai kísérletekkel bizonyítja a gyermekkori művészeti nevelés fontosságát, mivel „így a gyermek a valóság olyan rétegét is elsajátíthatja, melyet ekkor még csak művészi kommunikáció eszközeivel ragadhat meg, vagy amely egyáltalán ki sem fejezhető fogalmi-logikai úton. Japánban tett többéves megfigyeléseinek eredménye, és ennek kapcsán tett megállapítása, „hogyan ebben a távol-keleti országban a tradíciók megőrzése

mellett a gyermekek művészeti nevelésének első céljaként jelölik meg az érzékszervek fejlesztését”. Valószínűleg ez az oka a japán zenei szakemberek tisztelete és máig tartó nagy érdeklődése Kodály Zoltán zenepedagógiai koncepciója iránt – hangzott el **K. Udvari Katalin** előadásában.) Az előadás során bemutatott példák rámutattak arra, hogy nem elég a jó pedagógiai módszerek alkalmazása az élményközpontú oktatáshoz, elengedhetetlen a jó menedzselés is.

Gyermek és gyermek között óriási különbség van. A tanulási problémákkal küzdő vagy magatartás zavaros tanulók közül sokan vesznek rész alapfokú művészeti oktatásban, így zeneiskolába is sokan járnak. Tapasztalatom szerint több zenetanár amennyiben lehetősége van rá (márpedig van), kiválogatja a növendékeket, azokat kisgyermkeket részesíti előnyben, akiket tehetségesnek lát, (akik tanításával, fejlesztésével versenyeket nyerhet), a sajátos nevelést igénylőket egyszerűen fel sem veszi a tanszakára, figyelmen kívül hagyva, hogy „a zene mindenkié”. Ezek a tanárok aztán nem is ismerik el azt a sikert, amit a gyengébb képességű, SNI-s vagy ADHD-s gyermekkel érünk el. Az országos átlaghoz hasonlóan nálam is egyre több a tanulási nehézségekkel küzdő gyerek, de szociálisan hátrányos helyzetű növendék is található tanszakomban. Annak érdekében, hogy fejlődésüket jó irányba, hatásosan tudjam segíteni, nagyon fontosnak tartom ismereteim bővítését, tudásomat szakkönyvek olvasásával gyarapítom. Ismereteimet, – mert szükségét látom, – igyekszem megosztani kollégáimmal. Dr. Máté Gábor: *Szétszórt elmék* c. kötetéről írt recenzióm, ami az ADD és ADHD elváltozással küzdő gyermekekről szól, a Parlando zenepedagógiai folyóirat 2017/5 számában jelent meg. Örömmre szolgál, hogy munkám felkeltette a hasonló témával is foglalkozó munkatársak figyelmét, hiszen a Papageno 2018. januári számában viszontláttam gondolataimat.

Kainbinger Pál személyében hiteles előadóval találkozhattam, látszott, hogy nem azért hozta ezt a témát, mert manapság divat erről beszélni, hanem valóban szívügyének tekinti, hogy különleges bánásmódot igénylő gyermekeken segítsen. Több továbbképzésen is szerepelt már témaként az SNI-s gyermekekkel való foglalkozás és nehézségei, de gyakorlati segítséget zenei nevelés területén csak ritkán kaptam. Most nagyon örültem annak, hogy nemcsak elméleti szinten esett szó a problémáról, hanem gyakorlati tanácsokkal is ellátott a tanár úr.

A Kodály-módszer alapja az éneklés, a dalanyag pedig a népzene, a zenei nevelés tartalmi alapja, mert énekelhető, egyszólamú, nemzeti és esztétikai örökséget őriz. A múlt században, az édesanyák altatódalt énekeltek a bölcsőben gyermekeiknek, a fonókban valamint a különböző ünnepeken szintén felcsendültek gyermekdalok, népdalok, népi játékdalok. Ez a 20. században változott, a családi hatás és ünnepek helyett a kisgyermek az óvodában találkozott először zenei élménnyel: például körjátékok formájában. A 21. század tapasztalatai zenei gyakorlatomban egyre inkább azt mutatják, hogy az óvodák zenei nevelő hatása egy kissé megváltozott. Már nem a klasszikus gyermek és népdalokat (pl. Gólya, gólya gilice...) tanítják az óvodában az óvónők, hanem sokszor modern zenei anyagot. Sajnos egyre több olyan dal kerül a repertoárba, ami a kisgyermekkor hangi adottságainak nem felel meg, mert túl nagy a hangkészlete vagy túl nagy hangközugrás jellemzi. A kisgyermek számára sokkal több sikerélményt jelentene a hagyományos gyermekdalok elsajátítása, a körjátékok pedig a gyermekközösség összetartozását erősítené. Ezzel a metrum érzékük is fejlődne, alapjául szolgálva a zene lüktetésének megérzését, követését.

Tanítási munkatervem alapján a kezdő kis oboások és furulyások mindig az általuk ismert gyermek és népdalokkal kezdik tanulmányaikat. Ennek több oka is van: részben ezekkel a dalokkal tudom fokozatosan bevezetni a hangkészlet bővítését, másrészt, ha otthon hangszerén véletlenül elrontja, hibás hangot játszik sokkal hamarabb észreveszi és kijavítja, amivel elkerüli a rossz beidegződést, ez a „hiba” a mai fel-felkapott gyermekdaloknál sokkal hamarabb és sokkal többször fordul elő. **Vass Veronika** gondolatai megerősítést adtak módszerem helyességéről, kiemelte, ha már nem találkozik a kisgyermek az otthoni közegben és az óvodában a magyar népdalokkal és gyermekdalokkal, bátran tanítsuk a kisiskolás korban is.

Szőnyi Erzsébet gondolatai szerint: „A zenei írás-olvasás elsajátítása legközvetlenebbül a mindenki által hozzáférhető hangszerrel, magával az emberi hanggal érhető el.” Ezért amikor a növendék olyan gyermekdallal találkozik, amit nem ismer és megtanítása mégis elkerülhetetlen a fejlődés szempontjából, az órákon először énekkel (szöveggel majd szolmizálva) foglalkozunk. Csak ezután következhet a hangszeres játék. Kodály tanítása szerint:” Előbb énekelni tanuljon meg a gyermek, azután vegyen hangszert a kezébe.”

Baráth Ivett *A hangképzés fontossága* című előadásában sok hasonlóságot véltem felfedezni, a „beéneklés” és a fúvós hangszereknél a

„befűjás” között. Mindkét esetben egyaránt nagyon fontos a megfelelő lazaság és rezonancia. Ha mindkettőre tudunk kellőképpen figyelni, akkor leszünk képesek igényes, szép hanggal megszólaltatni a zenei anyagot.

Baráth Zoltán *A számítógép alkalmazása a zenei nevelésben* témája érdekes volt. Rávilágított: „a jövőt nem lehet visszafordítani”. Fontos a mai nemzedék figyelmét felkelteni és fenntartani a zeneoktatáson belül is modern munka- és tanítási módszerekkel, számítógépes zenei programokkal.

Nagyon vártam a találkozást **dr. Pásztor Zsuzsa tanárnővel**, hiszen szerencsém volt több Zenei Munkaképesség-gondozás továbbképzésen részt venni, követni tapasztalatait, tanácsait. Átadott tudását eddig is jól tudtam hasznosítani a mindennapokban növendékeim javára. Az első alkalommal (2014-ben) a verseny előtti lámpaláz oldásának lehetősége foglalkoztatott leginkább, mert zenepedagógusi pályám kezdete óta rendszeresen viszek versenyekre, meghallgatásokra növendékeket. Azóta is minden egyes továbbképzés alkalmával kaptam valami új információt, segítséget. Nem győztem rácsodálkozni a számtalan lehetőségre, ami pl. a Kovács-módszerben rejlik. Dr. Kovács Géza mozgásprogramja nemcsak a hangversenyek és fellépések előtti lámpaláz leküzdésében segít, hanem a kezdő növendékek mozgásfejlesztésében is, továbbá a zenetanárok testi, lelki kondíciójának fenntartására is optimális. Nagy jelentőséggel bír a szakmai ártalmak megelőzésében is, valamint a tanároknak (és a diákoknak is!) gyakorlás közben végezhető olyan mozgáspihező gyakorlatsort ajánl, ami segít a fáradt muzsikuskoknak a felfrissülésben. Mindig nagy izgalommal várom a vele való találkozást, mert bölcs tanácsai mellett minden alkalommal támogatást, bátorítást, megerősítést és lendületet kapok a további munkámhoz. Nagy örömömre szolgált, hogy Zsuzsa néni érdemesnek találta néhány gondolatomat beépíteni a legújabb publikációjába, (amelyek a 2019. májusi továbbképzés utáni dolgozat írásakor fogalmazódtak meg bennem), ami a *Parlando* 2019/4 számában jelent meg, *A zenei munkaképesség gondozásának lehetőségei a sajátos nevelési igényű növendékek tanításában* címmel.

A magas színvonalú, tartalmát tekintve igen gazdag továbbképzés valamennyi előadójától kaptunk valami olyan értéket, ami hozzátett egyik legnagyobb kincsünk, a pedagógiai eszköztárunk megtartásához, bővítéséhez, annak érdekében, hogy a továbbiakban is jó úton haladjunk a zeneoktatásban.

„Utóvégre lehet élni zene nélkül is. A sivatagon át is vezet út. De mi, akik azon fáradozunk, hogy minden gyermek kezébe kapja a jó zene kulcsát s vele a rossz

zene elleni talizmánt, azt akarjuk, ne úgy járja végig élete útját, mintha sivatagon menne át, hanem virágos kerteken.” (Kodály Zoltán, 1955)

VI.

EGLOFF NAGY KLÁRA (1976)
a metzi városi Konzervatórium gordonka tanára
(Conservatoire à Rayonnement Régional de Metz Métropole, France)

Bevezetés

A « Tehetséggondozás Kodály szellemében » pedagógus-továbbképzési program engem, aki több, mint 20 éve Franciaországban élek és tanítok, különösen érdekelt. Az itt olvasható adaptációs terv megírása egy olyan önelemzésre ösztönzött, ami a pedagógiai megújuláshoz elengedhetetlen. Ez az írásos terv segített összegezni a hallottakat, de egyúttal segített átgondolni a jelenlegi tanítási módszereimet is. Mint aki egy fényképezőgép fókuszával kiélesíti a képet, úgy szeretném én is « kiélesíteni » a tanári munkámat.

A három napos továbbképzésen tanultak egy igazi pedagógiai módszertani kincsesládát jelentettek a számomra, melyből két témát szeretnék kiemelni és kidolgozni.

Az első téma az egyéni órákon felhasználható, játékos bemelegítő gyakorlatok bemutatása.

A második témában a csoportos órákon használható, lazító gyakorlatokról írok, amelyek nem csak a fizikai felfrissülést segítik elő, de egyúttal a tanulók szociális beilleszkedését is.

A továbbképzésről

A továbbképzés a három nap alatt teljes képet adott Kodály nevelési szemléletéről és gyakorlati példakkal is segítette ezek elsajátítását.

Tizenhárom elkötelezett, nagy szakmai tudással és gyakorlattal rendelkező előadó több, mint tizenöt témából adott ízelítőt a szakterületükből: a hangképzéstől a gyógypedagógiáig, a Kovács-módszertől a népitáncban rejlő nevelési lehetőségekig.

Ami a legjobban megragadott az előadásokban, az nem csak a témak sokszínűsége volt, hanem még inkább az előadók pedagógusi adottságai és képességei. A személyes hozzáállásuk és az odaadásuk olyan hatásos és magával ragadó volt, hogy már nem csak az előadás témája vált érdekessé, hanem az előadók személyiségének felfedezése is.

Ezért gondolom, hogy a tanításban figyelemben kell venni, hogy a tárgy, amit tanítunk nem öncélú tevékenység, hanem csak egy eszköz. A cél a gyermekek művészeti nevelése, az érzelmi és értelmi intelligenciájának fejlesztése. Ebben elsőrendű fontosságú az a mód, ahogyan a tanár átadja a tudását.

Az előadók, az előadások mind különbözőek voltak, de példaképek lehetnek arra, hogy hogyan lehet a hallgatóságnak felkelteni a figyelmét, és örömmel vezetni őket a tanulás útján.

Baráth Yvette énekesnő kirobbanó személyisége, az igazi dívákhoz hasonlítható színességével, nagy hatást tett rám. *(Példa arra, hogy bátran megmutathatjuk a személyiségünket így a lelkesedésünk ad majd kedvet a tudás elsajátítására.)*

Kaibinger Pál tanár úr remekül megtervezett előadása sebész orvosi precizitással adta át a hatalmas anyagot a gyógypedagógiáról. Emailben elküldött vázlata még sokáig fogja táplálni a kíváncsiságomat. *(Példa arra, hogy pontosan meg kell tervezni az órát és erről világos és tömör vázlatot adni a tanulónak.)*

Kovács Henrik táncművész humorral és egy mindenkit magával ragadó pozitív életszemlélettel fogta meg a hallgatóságot. Az a tény, hogy velünk együtt táncolt, énekelt, megduplázta a tanítás eredményességét. *(Példa arra, hogyan kell együttműködni a tanítvánnyal, és hogyan lehet közösen együtt tanulni.)*

Pásztor Zsuzsa tanárnő olyan harmonikus légkört teremtett az első pillanattól kezdve, mintha már évek óta ismerte volna a hallgatóságát. Olyan figyelemmel hallgatta a hozzászólásainkat, hogy szinte egyenrangúnak éreztük magunkat vele: a hatalmas tudású és tapasztalatú egyetemi tanárral. A tudása nem lekicsinyített, hanem felemelt bennünket. *(Példa arra, hogyan kell önbizalmat kelteni a tanítványban és egyenrangúnak tekinteni a tanulásban.)*

Tóth Zsuzsanna drámatanár előadása az aktív pedagógián alapult. Az óra elejétől kezdve meg kellett találnunk a helyünket a csoportban. A különböző kreatív játékok közben rá kellett hangolódnunk a társainkra, hogy együtt működhessünk, tanulhassunk csoportosan. A tanárnő szerepe, aki először irányította a csoportot, az óra végére teljesen átalakult, mert ő lett a « közönségünk ». *(Példa arra, hogyan kell hagyni a csoportot együtt fejlődni, túl sok beavatkozás nélkül.)*

Vass Veronika előadása, mind a témájában, mind tanári pedagógiai módszerében nagy hatással volt rám. A hatalmas gyakorlati tapasztalat mellett nyugodtság és kedvesség jellemezte a személyiségét, odaadó figyelem a másokra. Játékos módon tanultunk, Az anyag gondosan kiválasztott, sokszínű zenei darabokból állt. A két órás előadás egy szempillantásnak tűnt, olyan nagy kedvet adott a tanulásra. *(Példa arra, hogyan lehet « minden zaj nélkül » megmutatni a belső tüzet, az elhivatottságot)*

Saját tapasztalat

Az idei 2019/20-as tanévben 35 tanítványom van a metzi konzervatórium gordonka tanszakán. A francia iskolarendszerben 30 (vagy a kortól függően) 45 perces órákban részesülnek a tanítványok. Ezen a heti egyszeri alkalmon kell átadni azt a bizonyos « technikai » tudást, ami egy átlagosan 12 éves tanulmány után, teljes zenei önállóságot biztosít a gyermeknek. De ezen felül ebben a fél órában kell úgy « ráhatni » a tanítványra, hogy az « egyszerű » hangszertudáson kívül egy átfogó művészeti nevelésben is részesülhessen.

A feladat hatalmas, a kérdés egyszerű: HOGYAN?

Az bizonyos, hogy nincs két egyforma ember, mindenki más. Ebből az állításból kiindulva: a lehető legjobban meg kell ismerni a tanítványainkat, hogy kialakíthassuk a személyükre szabott nevelési metódusainkat.

A tanítás első évében számomra a játék teszi lehetővé az új tanítvány megismerését. Az 5-6 éves gyermek játszva tanulja meg a hangszeres tudás alapjait, mialatt nekem lehetőségem nyílik a gyermek képességeit, sajátosságait megismerni. Így az elkövetkezendő 12 éves munka egy olyan közös bizalomra építkezik, amely mindkét részből biztos alapokon áll.

Íme pár példa azokból a zenei gyakorlatokból, amiket Vass Veronika mutatott az « Iskoláskor előtti zenei nevelés » című előadásán. Ezeket a gyakorlatokat adaptáltam az egyéni csellóórák alkalmával. A képen látható kártyákat a tanítványok rajzolák:

Kártya-játék kicsiknek (és nagyoknak)

Játékok a jobb kéz, a vonós kéz bemelegítésére:

« A vonat »

La locomotive

A növendék által kiválasztott üres húron indul a vonat. Először lassan, egész vonóval, majd a vonóhosszt arányában lecsökkentve , begyorsul a vonat.

« A szöcske »

La sauterelle

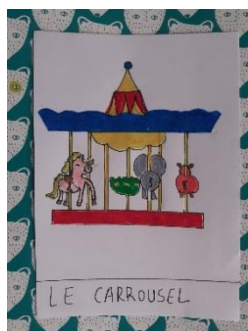
A tanítvány megtanulja a két kar helyes tartását, pozícióját.

A vonó kápájánál a « hinta » pozíció: a könyök behajlítva, a kar ellazítva.

A vonó csúcsánál a háromszög pozíció: A kart úgy nyújtja előre, hogy a vonó, a kar és a cselló háromszöget alkosson.

A gyakorlatnál a tanítvány « ugratja » a vonóját a hinta és a háromszög pozíciójába, a helyes kar és kéztartással. Először lassan, majd gyorsabban, tanári (zenés) kíséret mellett.

« A körhinta »

Le carroussel

A tanítvány kiválaszt egy ismert népdalt (pl. János bácsi, János bácsi, keljen fel). Először elénekeli a dalt, majd hangszeres kíséretet választ magának. A tanítvány egyszerre énekeli a dalt és kíséri magát a kiválasztott ritmussal.

János „atya”: D-húron, lassan, egész hangú ritmussal kísérve.

János bácsi: D-húron, félhangú ritmussal kísérve.

János úr: D-húron, negyedhangú ritmussal kísérve.

Jánoska: D-húron, nyolcadhangú ritmussal kísérve.

Jancsika: D-húron, tizenhatodértékű hangokkal kísérve.

« A karmester »

Le chef d'orchestre

A tanítvány a tanárral szemben áll és vezényel. A kezeivel több mozdulatot is tehet:

1. Gyors mozdulat, gyors tempó
2. Lassú mozdulat, lassú tempó
3. Kicsi mozdulat, piano
4. Nagy mozdulat, forte
5. Az arc előtti mozdulatok a magas hangokat jelentik
6. Az arc alatti mozdulatok a mély hangokat jelentik

Először a tanítvány vezényel, majd szerepcsere következik. A tanár lesz a karmester és a tanuló lesz a zenész.

« Ping-Pong »

Ping Pong

A ritmust először a gordonka hátára (finoman!) kopogtatva, majd üres húron is játszhatjuk. A ping-pong játék lassú, majd gyors tempóban, a tanítvány által

ismert összes ritmusban játszható. A szerepcsere fontos! Egy nehezebb változat a ritmus kánon. A tanítvány a tanárt hallgatva, kánonban követi a ritmust.

Játékok a bal kéz bemelegítésére:

« Az egér »

La souris

A növendék által választott húron történik a játék. Az « egér és a « macska » együtt tartják a közös hangot, majd az egér „ elszalad“ . A húron egy másik pozícióba csúszik és az új hangot tartva megáll; a cicának el kell kapnia az egeret, ugyan azt a hangot megtalálva.

« A papagáj »

Le perroquet

A tanítvány által választott húron történik a játék. A tanár es a tanuló kikeresi a balkéz 4 ujjának a tiszta hangjait (lehet az elsőtől az ötödik fekvésig játszani). A tanár egy rövid, együtemes dallamot játszik, majd a növendék hallásból utánozza. A tanár egyszerre csak egy fekvésben játszik, az adott négy hanggal. Eggyel nehezebb változat: mindezt csukott szemmel játszani.

« A krokodil »

Le crocodile

Professeur

Elève

Különböző dalocskára kíséretet találunk ki, ahol a növendék a 4-dik ujjal és üres húron játszik. A kéz egy krokodil « fogsor » mintájára nyitódik és csukódik...

« A falevél »

La feuille

etc ...

Ez a gyakorlat az első és negyedik fekvés gyakorlását segíti, hüvelykujj nélkül. Először a tanárt utánozva játszik a növendék, majd mindketten egyszerre, szabadon.

« A varrógép »

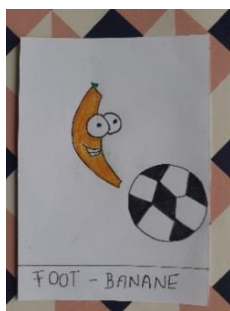

La machine à coudre

Ujjváltások kopogósan, minden fekvésben. A növendék először utánozza a tanárt, majd szabadon játszik. Különböző típusú varrógéppel dolgozzunk, lassabban, majd gyorsabban, lassulva és gyorsulva is.

« A foci-banán »

Foot banane

Ezzel a játékkal a különböző fekvésváltásokat gyakoroljuk. A focinál belerúgunk a « labdába », a banánhéjon pedig lecsúszunk...

« A láthatatlan hangszer »

A csellót félre tesszük. A tanár magában elénekel egy ismert éneket. Felveszi a helyes pozíciót (a hangszer nélkül), majd a képzeletbeli vonót is. Eljátssza a dallamot a láthatatlan hangszeren. A tanítványnak ki kell találni, hogy melyik dalról van szó. Majd szerepcsere következik.

A csoportos órákon használható lazító gyakorlatok

Immár hagyománnyá vált, hogy minden iskolaszünet előtt, összegyűlnek a két gordonka tanár növendékei, és a gyerekek (a kezdőktől a legnagyobbakig) közös órán vesznek részt. Ezek az órák a két csellótanár részéről sok előkészületet követelnek. Az 50 tanítványból általában 30-35 növendék jön el fakultatív módon az alkalmakra. Nagy figyelmet igényel a növendékek életkorbeli különbsége (6 évestől 20 évesig), valamint két fogyatékos tanítvány részvételének megszervezése (két vak tanuló).

A nagy létszámú és különböző képességű tanítványoknak olyan játékos és képességfejlesztő pihenőtető gyakorlatokat kell kiválasztani, amik fellazítják a komoly és nehéz tananyagot és egyúttal a közösséget is kovácsolják.

Idén az első « Csellista fórum » 2019. október 16-án volt, de már három másik dátumon is lefoglaltuk a konzervatóriumi nagytermét. Az idei tanév témái a következők:

2019. október 16-án a vonókezelés és tartás

2019. december 18-án a stressz/lámpaláz kezelése

2020. február 14-én a fekvésváltás és a hüvelykujj pozíciója

2020. április 17-én a hüvelykujjak szerepe és fontossága a csellójátékban

2020. júniusban minden héten lesz közös óra, egy némafilmet „zenésítünk” meg.

A következő gyakorlatokhoz az alábbi és a képzésen elhangzott előadásokon tanultakat használtam fel :

- Kovács Henrik: a Néptáncoktatásban rejlő nevelési lehetőségek;
- Dr. Pásztor Zsuzsa: Munkaképesség-gondozás a közoktatásban és a zeneoktatásban;
- Tóth Zsuzsanna: Személyes és szociális fejlesztés a drámapedagógia eszközeivel.

ÓRATERV

15 perces bemelegítés

1. Az óra 5 perces Kovács-módszeres bemelegítéssel kezdődik.
(Mozgásanyag gyakorláshoz, a dr. Pásztor Zsuzsa: A muzsikáló kéz című könyvből.)
2. A tavalyi koncert programból eljuttatjuk a növendékek kedvenc darabját
(5 perc)

45 perces óra – beszélgetés-fórum az adott témáról

15 perces játékos kikapcsolódás a folyóson. Jó idő esetén kimegyünk a kertbe.

1. 5 perces Kovács-módszer szerinti (lufis) frissítő mozgások gyakorláshoz.
(Dr. Pásztor Zsuzsa: Munkaképesség-gondozás muzsikáló növendékeknek című könyvéből.)
2. 10 perces LIPPOGÓ mozgásfejlesztő játékkal táncolunk zenére.

A kicsiknek ezzel befejeződik az óra, a nagyok maradnak.

30 perces óra – beszélgetés-fórum a nagyokkal

15 perces játékos befejezés

Színházjáték gordonkán. (Tóth Zsuzsanna tanárnő játékát alkalmaztam csellóra)

Lóverseny: vonóval üres húron;

Férfiak futnak: a cselló hídján, gyors mozdulattal húzzuk a vonót, miközben kifújjuk a levegőt, hangosan;

A nők: üveghangokat játszunk gyorsan;

Gyerekek: glissando, bal kéz csúszás;

Lovak: lábdobbantás hangosan.

A növendékek a felmutatott kép szerint játsszák a szerepüket.

Befejezés

A két tantervpélda kincses ládája persze sok más gyakorlattal is gazdagítható. Az itt bemutatott példák kiegészíthetők. Minden óra, minden növendék más, és ha gazdag a kincses ládánk, minden helyzetben alkalmazkodni tudunk a tanítványokhoz és a helyzetekhez. Vass Veronika tanárnő szavaival szeretném befejezni ezt a munkát, mert ez volt számomra az egyik legmegragadóbb mondat:

„Azt a gyermeket, akinek nehézségei vannak, vagy akinek nem sikerül megcsinálni a feladatot, azt még jobban kell szeretni !“.